

Vergaderjaar 2015–2016

31 271

Beleidsdoorlichting Buitenlandse Zaken

Nr. 19

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 30 oktober 2015

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 1 oktober 2015 inzake de aanbidding opzet en vraagstelling beleidsdoorlichtingen 2016 van Ministerie van Buitenlandse Zaken (Kamerstuk 31 271, nr. 18).

De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 30 oktober 2015. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Eijsink

De griffier van de commissie,
Van Toor

Vraag 1

Op welke wijze gaat u er voor zorgen dat het voortaan inhoudelijk wel gaat lukken om beleidsdoorlichtingen van één beleidsartikel uit te voeren? Wordt bijvoorbeeld de Algemene Rekenkamer daarbij betrokken, die goed zicht hebben op de kwaliteit van beleidsdoorlichtingen en mogelijke verbeterpunten daarin?

Antwoord 1

Een beleidsdoorlichting bestrijkt in principe een heel beleidsartikel, maar kan ook een substantieel en samenhangend deel van een beleidsartikel omvatten. In de genoemde brief van 12 april 2013 heb ik aangegeven dat de inspectie het beleid op het niveau van substantiële en samenhangende delen van een beleidsartikel ofwel beleidsdoelstelling doorlicht wanneer het begrotingsartikel te heterogeen is qua beleidsdoelstellingen en instrumenten. Bij een doorlichting op artikelniveau dreigt dan het gevaar dat door een te hoog abstractieniveau geen uitspraken gedaan kunnen worden over de effectiviteit van de Nederlandse inspanningen en dat conclusies algemeen blijven, niet getoetst kunnen worden en nauwelijks handvatten bevatten voor beter beleid. In die gevallen doet een doorlichting op artikelniveau geen recht aan de verantwoordingsfunctie, terwijl het ook lastig zal zijn om lessen te trekken uit de beleidsdoorlichting. Waar mogelijk combineert het ministerie beleidsdoelstellingen. Een voorbeeld uit de BZ begroting is de beleidsdoorlichting «Strategie bij benadering: Nederlandse coalitievorming en multi-bi benadering van EU besluitvorming, 2014», die beleidsdoelstellingen 3.1 en 3.4 combineert.

Vraag 2

In hoeverre bent u betrokken bij het opstellen van de evaluatieagenda van de IOB? Welke rol speelt de beleidscyclus bij het opstellen van de evaluatieagenda van de IOB? In hoeverre kunt u daarin sturen?

Antwoord 2

Het opstellen van de evaluatieprogrammering komt in overleg tussen de centrale directie Financieel Economische Zaken (FEZ), beleidsdirecties en IOB tot stand. De Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek en Beleidsinformatie 2015 (RPE) en de beleidscyclus zijn leidend, naast actualiteit en specifieke vragen vanuit het parlement. De programmering wordt jaarlijks bijgesteld als onderdeel van het begrotingsproces.

Vraag 3

Is het mogelijk dat de gecombineerde beleidsdoorlichting van artikel 4.1 «Op basis van eigen verantwoordelijkheid consulaire dienstverlening bieden aan Nederlanders in het buitenland» en artikel 4.2 «Samen met (keten)partners het personenverkeer reguleren» niet in 2018 plaatsvindt, maar in 2016? Zo nee, waarom niet? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 3

In 2011 is IOB-rapport nr 338 «Consulaire dienstverlening doorgelicht» uitgebracht. Eind 2012 werd de strategie consulaire diplomatie 2013–2017 door mij goedgekeurd en in het najaar van 2013 werd het daarbij behorende plan van aanpak van de veranderingen goedgekeurd. De veranderingen voor wat betreft deze artikelen zullen in 2017 hun beslag hebben gekregen. Reeds in 2016 een beleidsdoorlichting uitvoeren zou te vroeg zijn omdat dan deze beleidswijzigingen nog niet evalueerbaar zijn. Er is immers nog geen effect vast te stellen.

Vraag 4

Kan de IOB in de beleidsdoorlichting mede bekijken in hoeverre grotere inzet op de volgende instrumenten, die ook worden voorgesteld in de initiatiefnota van Kamerleden Sjoerdsma en Servaes getiteld «Wapens en

Principes. Ambities voor een geloofwaardig en geharmoniseerd wapenexportbeleid in Europa», een waardevolle toevoeging op staand beleid zou kunnen zijn: onafhankelijke toetsing van conflicterende afwegingen tussen lidstaten m.b.t. afgifte van exportvergunningen, formele mogelijkheden voor lidstaten om elkaar aan te spreken op afgegeven vergunningen, en betere ex-post controle van de bestemming van de wapens na levering?

Vraag 5

Kan de IOB specifiek ingaan op de verschillen van implementatie door lidstaten van de criteria voor wapenexport zoals geformuleerd in het Gemeenschappelijk Standpunt en hoe eventuele conflicterende afwegingen de beoogde impact van het Nederlandse wapenexportbeleid beïnvloeden dan wel schaden?

Vraag 6

Kan de IOB de vraag meenemen in de beleidsdoorlichting of de aan de Kamer bij herhaling toegezegde inzet voor een krachtiger, strenger en meer geharmoniseerd Europees wapenexportbeleid ook in de praktijk voldoende is omgezet in concrete acties?

Vraag 8

De beleidsdoorlichting bestrijkt de beleidsterreinen van wapen exportbeleid, conventionele wapenbeheersing, en de non-proliferatie van chemische en biologische wapens, staat in de brief te lezen. Nucleaire wapens worden niet expliciet genoemd. Even later in de brief wordt wel het Internationaal Atoom Agentschap (IAEA) genoemd. In hoeverre bestrijkt de beleidsdoorlichting ook de nonproliferatie van nucleaire wapens? Graag een toelichting hoe dit thema onderdeel uitmaakt van de beleidsdoorlichting: doelstelling, vraagstelling en doelmatigheid.

Vraag 10

Hoe wordt kwantitatief inzichtelijk gemaakt wat de effecten van het beleid zijn op het gebied van wapen exportbeleid, conventionele wapenbeheersing en non-proliferatie? Hoe wordt daarbij gekeken naar de aantallen nucleaire wapens die in omloop zijn en het aantal landen dat beschikt over nucleaire wapens?

Antwoord 4, 5, 6, 8 en 10

IOB heeft vooralsnog niet meer dan een eerste verkenning kunnen uitvoeren van het brede terrein van ontwapening, wapenbeheersing en wapenexportbeleid. Daardoor is een duidelijke afbakening van specifieke onderzoeksonderwerpen, de daaraan gerelateerde onderzoeksvragen, en methoden van onderzoek nog niet mogelijk. Deze zullen in overleg tussen IOB en mij worden vastgesteld.

Vraag 7

Wordt in de beleidsdoorlichting wapenexport ook onderzocht in hoeverre de lessen en aanbevelingen uit de vorige beleidsdoorlichting uit 2010 «Wapenexportbeleid 2004–2008» zijn opgevolgd?

Antwoord 7

In aanvulling op het antwoord op de vragen 4, 5, 6, 8 en 10 geldt dat daarnaast aandacht zal uitgaan naar de implementatie van de overgenomen aanbevelingen uit het rapport «Wapenexportbeleid 2004–2008» voorzover relevant voor de uitvoering van het huidig beleid. Dit conform de richtlijnen van de RPE en het uitgangspunt beleidsdoorlichtingen zoveel als mogelijk gestoeld te laten zijn op reeds beschikbaar evaluatiemateriaal.

Vraag 9

Op welke wijze worden de IAEA, de OPCW en de CTBTO betrokken in de beleidsdoorlichting?

Antwoord 9

De Nederlandse inzet ten aanzien van deze organisaties zal afhankelijk van de uiteindelijk gekozen onderzoeksvraag waar relevant worden beschreven.

Vraag 11

Wordt in de beleidsevaluatie van het Nederlandse bijdrage aan het Europees Nabuurschapsbeleid (ENB) het Nederlandse beleid vergeleken met het beleid van andere landen? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

IOB zal in de beleidsdoorlichting nagaan hoe de Nederlandse inzet voor het Europees Nabuurschapsbeleid zich verhiel tot de inzet van de andere lidstaten. Dit heeft ten eerste betrekking op het inhoudelijke standpunt van Nederland binnen het Europese krachtenveld. Ten tweede gaat het om de mate waarin het gemeenschappelijke EU-beleid de Nederlandse inzet of juist meer die van andere lidstaten weerspiegelde. Daarnaast zal IOB onderzoeken in hoeverre de belangen en standpunten van lidstaten verschilden van elkaar en in hoeverre dit de totstandkoming van een samenhangend ENB heeft beïnvloed. Dat is evenwel iets anders dan het maken van een systematische, evaluatieve vergelijking tussen het beleid van Nederland enerzijds en dat van (specifieke) andere lidstaten anderzijds.

Vraag 12

Hoe wordt inzicht verkregen in de kosten van de beïnvloeding van het ENB, gezien die verscholen liggen in de apparaatskosten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken? Hoe wordt methodologisch en bij het trekken van conclusies omgegaan met deze kwestie?

Antwoord 12

Deze kosten zijn op methodologische gronden niet te specificeren, aangezien er veel verschillende dienstonderdelen (directies en ambassades) en medewerkers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken bij dit beleid betrokken zijn die zich tegelijkertijd met diverse andere kwesties bezighouden. Wel is het mogelijk om voor de meest betrokken afdelingen aan te geven hoeveel fte bij het ENB betrokken zijn en hier op basis van een rekenfactor (bijvoorbeeld de handleiding overheidsstarieven) een schatting te geven van de personele kosten. Hieruit zijn geen conclusies te trekken, a) omdat IOB er in deze beleidsdoorlichting niet naar streeft om de mate van invloed van Nederland op het ENB te verklaren, en b) omdat – ook als dat wel het doel zou zijn – de mate van invloed in sterke mate door andere factoren wordt verklaard dan de hoeveelheid ingezette menskracht.

Vraag 13

Kan de IOB de vraag meenemen in de beleidsdoorlichting over het vestigings-klimaat voor internationale organisaties in hoeverre negatieve uitlatingen van politieke partijen en politici over het internationaal recht en pogingen nationaal recht boven internationaal recht te stellen het Nederlandse vestigingsklimaat voor internationale organisaties beïnvloeden en de geloofwaardigheid van Nederland als hoeder van het internationaal recht in de ogen van internationale organisaties aantasten?

Antwoord 13

De afbakening van het onderzoek is nog niet vastgesteld.

Vraag 14

Bij de uitgaven voor het beleidsartikel «het vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland» is sprake van verborgen kosten, zoals de gedeerde belastinginkomsten door het toekennen van belastingvrijstelling wanneer dat juridisch niet verplicht is of kosten van lagere overheden en andere overheidsdienstverleners. Hoe worden resultaten en conclusies – bijvoorbeeld ten aanzien van doelmatigheid – gedestilleerd uit deze verborgen kosten?

Antwoord 14

Onderdeel van het onderzoek is de vraag in welke mate fiscale privileges van invloed zijn op het besluit van Internationale Organisaties om zich in Nederland te vestigen. Het in beeld brengen van de kosten die worden gemaakt door Nederland als gastland en de opbrengsten die voortvloeien uit de vestiging van internationale organisaties in Nederland maakt deel uit van de beleidsreconstructie.